

پرسشنامه حرمت خود مشروط نوجوانان: روش اجرا و نمره‌گذاری (نسخه فارسی)

Self-esteem Contingency Questionnaire for Adolescents: Instruction and Scoring (Persian Version)

Sohrab Amiri
PhD in Cognitive Psychology

Amir Ghasemi Navab
MA in Psychology

امیر قاسمی نواب
کارشناسی ارشد روان‌شناسی

سهراب امیری
دکتری روان‌شناسی شناختی

Uosef Jamali
MA in Counseling

یوسف جمالی
کارشناسی ارشد مشاوره

مقدمه

پرسشنامه کوتاه حرمت خود مشروط مختص به بافت برای نوجوانان شکل یافته است (ووتر، ورشورن، بریز و جنسن، ۲۰۱۶) و دربردارنده حیطه‌های خودپنداشتی است که برای نوجوانان مهم تلقی می‌شود. ووتر و دیگران (۲۰۱۶) به طور خاص نوجوانان را هدف قرار دادند. در پاسخ به نیاز برای منطق نظری روشن‌تر جهت مشخص ساختن حیطه‌های مشروط مهم برای نوجوانان، ووتر و دیگران (۲۰۱۶) از مدل‌های خودپنداشت چندبعدی (هارتر، ۱۹۹۹؛ مارش و شاولسون، ۱۹۸۵؛ شاولسون، هیبنر و استنتون، ۱۹۷۶) و مقیاس‌های با ثبات و معتبر خودپنداشت نوجوان، نیمرخ خود ادراکی نوجوانان^۱ (SPPA؛ هارتر، ۱۹۸۸) و پرسشنامه خودتوصیفی-۲ (SDQ-II؛ مارش، ۱۹۹۲) استفاده کردند.

پرسشنامه حرمت خود مشروط نوجوانان به عنوان یک پرسشنامه موقعیت-پاسخ، برای افزایش اعتبار محتوایی پرسشنامه ساخته شد (ووتر و دیگران، ۲۰۱۶). این موقعیت‌ها به سه موقعیت مثبت (مانند دعوت به جشن...) و سه موقعیت منفی (مانند هنگامی که موهام به هم ریخته است...) اشاره دارد و بر اساس مدل‌ها و پرسشنامه‌های چندبعدی خودپنداشت، رویدادهای شش حوزه مختلف را در برمی‌گیرد که برای نوجوانان مهم هستند. همسو با تعاریف حرمت خود، ماده‌ها مستقیماً به تغییرات در حرمت خود یا تغییرات توصیف‌شده در افکار و احساسات نوجوان درباره خود اشاره دارد. این پرسشنامه ۲۴ ماده و ۸ زیرمقیاس و هر زیرمقیاس سه ماده دارد و بر اساس طیف لیکرت شش درجه‌ای از ۱ (کاملاً نادرست) تا ۶ (کاملاً درست) نمره‌گذاری می‌شود. زیرمقیاس‌ها عبارتند از: ۱. روابط با همسالان-صعودی (عامل اول)، ۲. روابط با همسالان-نزولی (عامل دوم)، ۳. وضعیت ظاهری-صعودی (عامل سوم)، ۴. وضعیت ظاهری-نزولی (عامل چهارم)، ۵. وضعیت تحصیلی-صعودی (عامل پنجم)، ۶. وضعیت تحصیلی-نزولی (عامل ششم)، ۷. وضعیت ورزشی-صعودی (عامل هفتم)، ۸. وضعیت ورزشی-نزولی (عامل هشتم).

ووتر و دیگران (۲۰۱۶) با بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه حرمت خود مشروط نوجوانان، ضرایب آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های این پرسشنامه را ۰/۶۷ تا ۰/۷۸ گزارش کردند. در فرهنگ ایران امیری، قاسمی نواب و جمالی (۱۳۹۵) از طریق تحلیل عاملی، محاسبه ضرایب آلفای کرونباخ، بازآزمایی و دونیمه کردن روایی و اعتبار مطلوب این پرسشنامه را نشان دادند. ضرایب آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های روابط با همسالان-صعودی (عامل اول)، روابط با همسالان-نزولی (عامل دوم)، وضعیت ظاهری-صعودی (عامل سوم)، وضعیت ظاهری-نزولی (عامل چهارم)، وضعیت تحصیلی-صعودی (عامل پنجم)، وضعیت تحصیلی-نزولی (عامل ششم)، وضعیت ورزشی-صعودی (عامل هفتم) و وضعیت ورزشی-نزولی (عامل هشتم) به ترتیب ۰/۶۴، ۰/۶۲، ۰/۷۷، ۰/۶۸، ۰/۸۵، ۰/۶۹، ۰/۸۱ و ۰/۷۲ به دست آمد. دامنه ضرایب بازآزمایی و دو نیمه کردن حاکی از مطلوب بودن اعتبار پرسشنامه حرمت خود مشروط نوجوانان بود و نتایج تحلیل عاملی نیز از ساختار عاملی این مقیاس حمایت کرد.

1. Self-Perception Profile for Adolescents

2. Self-Description Questionnaire-II

پاسخ دهنده گرامی،

با سلام و احترام، این پرسشنامه افکار و احساسات شما را در شرایط مختلف بررسی می‌کند. هریک از عبارات‌ها را با دقت بخوانید و با علامت زدن یکی از گزینه‌ها مشخص کنید که در آن شرایط آن عبارت تا چه حد با احساس معمول شما مطابقت می‌کند. لطفاً به تمام سوال‌ها پاسخ دهید. از همکاری شما صمیمانه سپاسگزاریم.

کاملاً درست	درست	تاحدودی درست	اندکی درست	نادرست	کاملاً نادرست	
						۱-وقتی به مهمانی دعوت می‌شوم، روی حرمت خود من تاثیر مثبت دارد.
						۲-وقتی هدایای تولد زیادی می‌گیرم، تاثیر مثبتی بر تفکر من نسبت به خودم دارند.
						۳-وقتی دوست نزدیکی دارم که می‌توانم همه چیز با هم انجام دهیم، احساس ارزشمندی بیشتری می‌کنم.
						۴-وقتی به جمعی می‌پیوندم و آن‌ها صحبت خود را متوقف می‌کنند تاثیر منفی بر حرمت خود من می‌گذارد.
						۵-وقتی که به عنوان آخرین نفر در گروهی انتخاب می‌شوم، خودم را به صورت منفی می‌نگرم.
						۶-اگر دوست نزدیک من کسی دیگری را برای بیرون رفتن انتخاب کند، درباره خودم احساس بدی می‌کنم.
						۷-وقتی دیگران از قیافه من تعریف می‌کنند، افزایش حرمت خود را تجربه می‌کنم.
						۸-وقتی مدل جدید موهایی من خوب به نظر می‌رسد، احساس ارزشمندی بیشتری می‌کنم.
						۹-وقتی کسی به من می‌گوید خوش تیپ هستم، حرمت خودم افزایش می‌یابد.
						۱۰-وقتی پوستم جوش می‌زند، حرمت خودم کاهش می‌یابد.
						۱۱-وقتی کسی درباره قیافه من اظهار نظر منفی می‌کند، تاثیری منفی روی تفکرم درباره خودم دارد.
						۱۲-وقتی موهایم بد به نظر می‌رسد، احساس بدی می‌کنم.
						۱۳-وقتی معلم مرا به خاطر نتایج امتحان تحسین می‌کند، درباره خودم احساس بهتری می‌کنم.
						۱۴-وقتی از یک دوره درسی نمره‌های خوبی به دست می‌آورم، تاثیری مثبت روی تفکرم درباره خودم دارد.
						۱۵-وقتی نمره‌های کارنامه من بالاتر از آنچه که انتظار داشته‌ام می‌شود، احساس ارزشمندی بیشتری می‌کنم.
						۱۶-وقتی در تکالیف مدرسه اشتباهات زیادی می‌کنم، درباره خودم تفکر منفی دارم.
						۱۷-وقتی در یک دوره درسی شکست می‌خورم، احساس کم ارزشی می‌کنم.
						۱۸-وقتی نمی‌توانم به سوال معلم پاسخ دهم، احساس کم ارزشی می‌کنم.
						۱۹-وقتی در حین تربیت بدنی بتوانم عملکرد خوبی داشته باشم، احساس ارزشمندی بیشتری می‌کنم.
						۲۰-وقتی در تربیت بدنی نمرات خوبی کسب می‌کنم، بر روی حرمت خود من تاثیر مثبت دارد.
						۲۱-وقتی در بازی‌های ورزشی عملکرد خوبی دارم، احساس ارزشمندی می‌کنم.
						۲۲-وقتی بازی ورزشی را بد سپری می‌کنم، احساس بدی درباره خودم می‌کنم.
						۲۳-وقتی در مسابقه ورزشی موقعیتی را خراب می‌کنم، درباره خودم تفکر منفی می‌کنم.
						۲۴-وقتی نمی‌توانم در دوره تربیت بدنی خودم را در سطح بالا نگه دارم، بر روی حرمت خود من تاثیری منفی دارد.

روش نمره‌گذاری

ابتدا نمره هر گزینه به این صورت مشخص می‌شود: کاملاً نادرست=۱، نادرست=۲، اندکی درست=۳، تا حدودی درست=۴، درست=۵، کاملاً درست=۶. براساس زیرمقیاس‌های پرسشنامه حرمت خود مشروط نمره‌های بالا در زیرمقیاس‌های صعودی نشان‌دهنده ابعاد مثبت حرمت خود و نمره‌های بالا در زیرمقیاس‌های نزولی نشان‌دهنده ابعاد منفی حرمت خود است.

ماده‌ها	زیرمقیاس
۱-۳	روابط با همسالان-صعودی
۴-۶	روابط با همسالان-نزولی
۷-۹	وضعیت ظاهری-صعودی
۱۰-۱۲	وضعیت ظاهری-نزولی
۱۳-۱۵	وضعیت تحصیلی-صعودی
۱۶-۱۸	وضعیت تحصیلی-نزولی
۱۹-۲۱	وضعیت ورزشی-صعودی
۲۲-۲۴	وضعیت ورزشی-نزولی

منابع

امیری، س.، قاسمی‌نواب، ا. و جمالی، ی. (۱۳۹۵). ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه حرمت خود مشروط نوجوان. *روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۱۳(۵۰)، ۲۱۹-۲۰۹.

- Harter, S. (1988). *Manual for the Self-Perception Profile for Adolescents*. Denver, CO: University of Denver.
- Harter, S. (1999). *The construction of the self*. New York: Guilford Press.
- Marsh, H. W. (1992). *Self-Description Questionnaire (SDQ) II: A theoretical and empirical basis for the measurement of multiple dimensions of adolescent self-concept. A test manual and research monograph*. Australia: University of Western, Sydney, Faculty of Education.
- Marsh, H. W., & Shavelson, R. (1985). Self-concept: Its multifaceted, hierarchical structure. *Educational Psychologist*, 20, 107-125.
- Shavelson, R. J., Hubner, J. J., & Stanton, G. C. (1976). Self-concept: Validation of construct interpretations. *Review of Educational Research*, 46, 407-441.
- Wouters, S., Verschueren, K., Briers, V., & Janssen, R. (2016). Development and validation of a Self-esteem Contingency Questionnaire for Adolescents. *Personality and Individual Differences*, 99, 295-301.

بهره‌برداری از نسخه‌های فارسی مقیاس‌هایی که در «آزمون‌های روانی» این فصلنامه ارائه می‌شوند، برای پژوهشگران و دانشجویان (برای پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری) با ذکر منبع بلامانع است. در سایر موارد کلیه حقوق مربوط به نسخه‌های فارسی مقیاس‌ها متعلق به «مؤلف» است و چاپ، تکثیر و فروش تمامی مقیاس‌ها یا قسمتی از آن‌ها تحت هر عنوان ممنوع است.